

A Fővárosi Ítéltábla a Buczkó Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző ügyvéd: dr. Buczkó Péter) által képviselt felperes neve (felperes címe.) felperesnek - a dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd (fél címe 2.) által képviselt dr. alperes neve (alperes címe., idézési cím: alperes idézési címe.) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. szeptember 21. napján kelt 23.P.22.050/2016/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint + áfa másodfokú perköltséget és a Magyar Államnak külön felhívásra 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes országgyűlési képviselő, aki ... címmel 2016. február 25-én sajtótájékoztatót tartott. Ezen egyebek mellett azt adta elő, hogy bár Európai Unió pénzeiből finanszírozható volna, hogy Magyarországon kutatásokat folytassanak, azonban erre azért nem nyílik lehetőség, mert az Európai Unió pénzeit az egyetemek és a velük érthetetlen módon konzorciumban induló cégek dézsmálják.

Az alperes az említett állítására, általa feleslegesnek ítélt tanulmányokat, tréningek megrendelését, indokolatlanul magas összegek kifizetését hozta fel példaként, és azt a következtetést vonta le, hogy mindezekért nem az egyetem, hanem az ilyen pályázatokat kiíró minisztérium a felelős.

A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, miszerint az alperes megsértette személyiségi jogát, konkrétan a jóhírnevét a perbeli sajtótájékoztatón előadott azon kijelentéseivel, hogy:

1. „(...), de aki ezt kitalálja, (...), hogy ilyen tanulmányokat kell írni, az a bűnöző.”
2. „Ezek pedig (...) hogyha nem veszik észre a miniszterek, hogy mi megy a minisztériumokban, akkor természetesen a miniszterek a felelősök.”
3. „(...) az igazi bűn az a kiírás maga.”
4. „Ítt ezekért a projektekért az ... Minisztériuma a felelős, (...) a fő figura pedig ... (...) államtitkár (...), illetve nyilvánvalóan a főnöke, ... miniszter úr.”

Másodlagosan, ha a bíróság a perbeli alperesi kijelentések nyomán nem látná megállapíthatónak a

felperes jóhírnevének megsértését, annak megállapítását kérte, hogy az alperes a perbeli közléseivel a felperes becsületét sértette meg. Elégtétel adásra is kérte az alperes kötelezését oly módon, hogy közlemény formájában kérjen bocsánatot a felperestől, és azt saját költségén tegye közzé az MTI-n keresztül. Kérte, hogy az elsőfokú bíróság jogosítsa is fel a közlemény nyilvánosságra hozatalára.

Az említett jogsértés következtében a felperest ért nem vagyoni sérelem miatt 500.000 forint sérelemdíj, és ennek 2016. február 25. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

Álláspontja szerint az alperes a perbeli sajtótájékoztatón a teljes előadott szöveg összefüggését tekintve a felperes személyére vonatkozó valótlan, és a felperes becsületének csorbítására alkalmas tényállításokat és ilyen tényre utaló kijelentéseket tett. Ezek szerint a felperes a felelőse azoknak a bűnöknek, illetve bűncselekményeknek, amik az ... Minisztériumában az uniós pénzek eltulajdonításával kapcsolatosak, és amelyek miatt az alperes büntetőfeljelentést fog tenni.

Hivatkozott arra, hogy a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:45. § (2) bekezdése értelmében három feltételnek együttesen kell fennállnia a jóhírnév sérelmének megállapításához, és ezek mindegyikének megléte nyomon követhető.

Megítélése szerint, az különösebb bizonyítást nem igényel, hogy a jóhírnév sérelmével jár, ha egy közfunkciót betöltő személyről az elhangzott szöveggörnyezetben minden ténybeli alap nélkül nagy nyilvánosság előtt azt állítják, hogy súlyos bűncselekményeket követett el, hivatali visszaélést, hűtlen kezelést valósított meg. Ennek megfelelően tehát a perbeli alperesi kijelentések a felperes számára sértőek.

Emellett az alperesi állítások minden valóság alapot teljes mértékben nélkülöznek, illetve valótlan tényekre utaló kifejezéseket tartalmaztak.

Hivatkozott a felperes e körben arra, hogy a sérelmezett alperesi kijelentések elvi síkon objektíve igazolhatók, ezért mindenképpen tényállásnak minősülnek, az ugyanis bizonyítható, hogy bűncselekmények történtek-e, azokkal kapcsolatosan büntető eljárás indult-e.

Ugyanakkor azt is előadta, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a becsület sérelmével jár a valótlan, vagy a valóságot hamis színben feltüntető tények, illetve ilyen tényeket kifejező értékítélet közlése is, amik viszont egyben a jóhírnév sérelmét is eredményezik. Ez alapján a kifogásolt állítások a felperes becsületén, társadalmi megbecsültségén kívül inkább a jóhírnevét sértik.

Ha a perbeli kijelentések értékítéletnek minősülnének, akkor is megállapítható, hogy azok a bírálat és véleménynyilvánítás jogszerű határait túllépik.

Jelen esetben a szabad véleménynyilvánítás határait túllépő, önkényes következtetés az, hogy büntetőjogilag egy miniszter lenne felelős a tárcájához tartozó valamennyi intézményben dolgozó valamennyi alkalmazott cselekedeteiért. Ez teljesen abszurd állítás, ami nemcsak a hatályos jogszabályokkal, hanem az elemi logika szabályaival is ellentétes. Mindezekkel pedig az alperesnek, közszereplő politikusként, országgyűlési képviselőként nyilvánvalóan tisztában kellett lennie.

A 36/1994. (VI. 24.) AB határozat alapján hivatkozott arra is, hogy a véleménynyilvánítás becsületsértővé válik, ha kifejezőmódjában indokolatlanul sértő, bántó, de akkor is, ha burkoltan valótlan tényállítást fejez ki. A perbeli esetben az alperes hamisan hozta összefüggésbe a felperest bűncselekményekkel, ami túlmutat azon a szükségességi és arányossági követelményen, amit a közügyek szabad vitatásához biztosítani kell.

A sérelemdíj vonatkozásában a Ptk. 2:52. §-ra hivatkozott. E körben arra, hogy a sérelem nagy nyilvánosság előtt érte a felperest, az alperes személye miatt annak a lakosság jelentős része hitelt ad. A felróhatóság mértéke jelentős, mert hivatása gyakorlása során különösen elvárható tőle az általa előadott tények valóságtartalmának előzetes vizsgálata.

A felperes állampolgárok előtti tekintélyvesztése ugyancsak jelentős, figyelemmel arra is, hogy az elégtételt adó, valós tényeket tartalmazó közleményeknek az olvasók kevesebb figyelmet szentelnek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a perbeli, a felperes által kifogásolt megszólalása közpénzek felhasználásával összefüggő nyilvános vita része, amiben a felperesnek közszereplő politikusként eleve magas a türeli kötelezettsége.

A szövegösszefüggéseiből kiemelt közlések közül az 1. és a 3. nem a felperesre vonatkozik (illetve csak akkor, ha a felperes maga hagyta jóvá a visszaélést, amit azonban az alperes nem állított, és nyilván a felperes sem állítja), míg a 2. és 4. a miniszter politikai felelősségére utal, aminek fennállása amúgy is közismerten az alkotmányos rendszer jellemzője, tehát önmagában a jóhírnév megsértésére nem alkalmas. Ezek a közéleti vitában az emberi méltóságot nem sértő megfogalmazásban szabadon közölhető véleménynek minősülnek, hiszen azok nem a sajtóbejelentés ténybeli alapjaira vonatkoznak - amiket a keresetlevél nem vitat - hanem a büntetőjogi minősítés és a miniszteri felelősség fennállása tekintetében fogalmazznak meg véleményt.

Megjelölte, hogy a kifogással érintett vélemények ténybeli alapjaira milyen internetes közlések szolgálnak.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában rögzítette a perben alkalmazandó jogszabályokat, így a Ptk. 2:44. §, 2:45. § (1) és (2) bekezdését, 2:51. § (1) bekezdés a) és c) pontjait, a 2:52. § (1) bekezdését.

Egyetértett az alperesi védekezéssel abban, hogy a perbeli, négy állítás közül az 1. és a 3. nem foglal magában a felperesre utalást, és ezen nyilatkozatok alapján a felperes nem azonosítható, tehát az ezen kijelentésekre alapozott kereset további vizsgálat nélkül is megalapozatlan.

Ugyanakkor kifejtette azt is, hogy e körben a felperesi érvelés érdemben sem helyt álló, mert a felperes közszereplő, a sajtótájékoztató közügyeket érintett. A 13/2014. (IV. 18) AB határozatban rögzített szempontokat követve ezen kijelentések kapcsán az rögzíthető, hogy ezek nem tényállításként, hanem véleménynyilvánításként minősülnek, így fokozott alkotmányos védelmet élveznek még akkor is, ha esetleg túlzóak, és felfokozottak, bár ez utóbbiak a perbeli 3. alperesi kijelentés kapcsán nem valósultak meg, hiszen a kiírást magát bűnnek nevezni, nem értékelhető ekként.

A 2. pontban sérelmezett alperesi kijelentés is inkább értékítéletként, mint tényközlésként minősül, és mint értékítélet semmiképpen sem tekinthető indokolatlanul bántónak, túlzónak, tehát a felperesnek, sem a jóhírnevét, sem a becsületét nem sértik.

Tényállításként értékelve a szóban forgó kijelentést, azt állapította meg, hogy az valós tartalmú, tekintettel arra, hogy köztudomásúnak tekinthető, miszerint általában a minisztereket valamilyen mértékben felelősség terheli akkor - és itt az alperes nem tette egyértelművé, hogy büntetőjogi felelősségről beszélne, ami a felperes esetében meg is valósult, hiszen a sajtótájékoztatón elhangzottakból kiderült, hogy ismeretlen tettes ellen tesznek feljelentést - ha az általuk vezetett minisztériumban dolgozó személyek nem megfelelően végzik a munkájukat.

Valós tény állítása pedig még akkor sem valósítja meg a Ptk. 2:45. § (2) bekezdés szerinti jóhírnév megsértését, ha az sértő.

A perbeli 4. pontbeli alperesi kijelentés tekintetében úgy foglalt állást, hogy az tényközlésként értékelendő, ami alkalmas volna a felperes jóhírnevének csorbítására, azonban jelentősége van annak, miszerint a nyilatkozó személytől a foglalkozása gyakorlásának szabályai alapján elvárható-e az, hogy az általa állított tények valóságtartalmát az alperesnél mélyebben vizsgálja.

A szóban forgó állítását az alperes olyan tényekre alapozta, amelyek a közpénzek felhasználását, bizonyos szolgáltatásokért nyilvánvalóan indokolatlanul nagy összeg kifizetését érintették, és amely összegek kiegyenlítését, és a pályázatok kiírásának tényét a felperes maga sem vitatta.

Az, hogy az alperes az általa a perbeli sajtótájékoztatón felhozott felesleges, és nagy összegű kifizetéseket összefüggésbe hozta a pályázatok kiírásával, és ebből következően a felperes személyével - aki azt a minisztériumot vezeti, amelyekben a felperes által sem vitatottan kiírták az alperes által kifogásolt pályázatokat, és amelyeknek elvárható gondosság mellett tudnia kellett arról, ha bizonyos kifizetések kirívóan nagy összegűek - nem tekinthető úgy, hogy az alperes elmulasztotta volna a hivatása gyakorlásának szabályainak alkalmazása terén, az általa felhozott tények valóságtartalmának felmérését illetően.

Az alperesi állítást a kifejtettekre figyelemmel nem minősítette indokolatlanul bántónak, túlzónak sem.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, mert álláspontja szerint az megalapozatlan és jogszabálysértő. Az elsőfokú bíróság a részben helytelenül megállapított tényállás alapján, helytelen ténybeli és jogi következtetéseket vont le, valamint a vonatkozó jogszabályokat tévesen értelmezte és alkalmazta, továbbá mérlegelése is jogsértő volt.

Mindezekre tekintettel elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte oly módon, hogy a másodfokú bíróság a kereset szerint marasztalja az alperest. Ennek hiányában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

A tényállás megállapítása körében vitatta, hogy az alperes következtetéseket vont volna le a sajtótájékoztatón. Ott ugyanis kifejezetten személyeket, így elsősorban a felperest nevezte meg felelősnek.

Az 1. és 3. ponttal kapcsolatosan az elsőfokú bíróság által kifejtetteket tévesnek tartotta, mert ezeket a közléseket a szövegkörnyezetből kiragadva értékelte olyannak, mint amelyek nem a felperesre vonatkoznak. A teljes szövegből ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy az alperes a 2016. február 25-i sajtótájékoztatóján kifejezetten a felperes személyére vonatkozóan tett tényállításokat és tényekre utaló kijelentéseket, ezek ugyanis a felperes felelősségét, bűnösségét állították, arra utaló kijelentések.

Álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az 1., 2., és 3. pontban sérelmezett közléseket nem tekintette tényállításnak. Teljesen egyértelmű megítélése szerint, hogy az elsőfokú bíróság által is megemlített úgynevezett bizonyíthatósági teszt alapján az 1. és 3. pontban kifogásolt közlések tényállításnak minősülnek. A sérelmezett kijelentések ugyanis elvi síkon objektíve igazolhatóak, éppen e tények bizonyítása történne meg, ha a vélt bűncselekmények ténylegesen megtörténtek volna, és azokkal kapcsolatban büntetőeljárás indulna.

Az a tény, hogy az alperes a valótlan közlésekkel hamisan bűncselekmény elkövetésével hozza összefüggésbe, túlmutat azon a szükségességi és arányossági követelményen is, amit a közügyek szabad vitatásához biztosítani kell. Utalt e körben eseti döntésekre is.

A 2. pontban sérelmezett közléssel kapcsolatosan hivatkozott arra, hogy amennyiben ezen közlés értékítéletnek minősülne, akkor is megállapítható, hogy az a bírálat, és a véleménynyilvánítás jogszerű határait túllépte. A személyre vonatkozó értékítélet is túllépi ugyanis a szabad véleménynyilvánítás határait, ha az önkényes, nem felel meg a személy valós társadalmi értékelésének, illetve nem felel meg az ítéletalkotás elemi szabályainak. E körben perbeli álláspontját fenntartotta.

Megalapozatlan nézete szerint az elsőfokú bíróság azon állítása, hogy a 2. alperesi kijelentést tényállításként értékelve, az valós tartalmúnak minősül. Az alperes ugyanis nem általánosságban a miniszterek felelősségére utalt az általuk vezetett minisztériumban történetekkel összefüggésben, hanem kifejezetten a felperesre utalt, mint az általa sorolt esetekben a bűncselekmények „fő

figurájára."

Észrevételezte, hogy az elsőfokú ítélet ugyanakkor hiányos is e körben, mivel nem tartalmaz értékelést és indokolást az 1., 3. és 4. számú közlésekkel kapcsolatos másodlagos kereseti kérelmemmel összefüggésben, amely szerint értékítéletként is jogsértőnek minősülnek ezek a közlések.

A 4. pont esetében megítélése szerint elfogadhatatlan érvelés az, hogy ez a tényállítás azért nem alkalmas a felperes jóhírnevének csorbítására, mert a nyilatkozó alperestől a foglalkozása gyakorlásának szabályai alapján nem várható el az, az általa állított tények valóságtartalmának mélyebb vizsgálja.

Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta azt az elsőfokú eljárásban is kifejtett álláspontját, hogy a sajtótájékoztatóra a közpénzek felhasználásával kapcsolatos nyilvános vita során került sor. A felperes esetében nem büntetőjogi, hanem politikai felelősséget vetett fel, ami a teljes szövegkörnyezetet értékelve egyértelműen megállapítható. Nem állította, hogy a példaként említett pályázatok esetében a felperes maga lenne azok kiírója. Hivatkozott arra is, hogy még amennyiben bármelyik sérelmezett közlés tényállítás lenne, és konkrétan a felperesre vonatkozna, jóhírneve akkor sem sérülne, mivel az ilyen típusú megnyilvánulásokat, mint közszereplő tűrni köteles.

A felperes fellebbezése nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével egyetértett, kifejtett indokait részben osztotta.

A tényállást szükségesnek tartja kiegészíteni azzal, hogy a felperes által sérelmezett közlések a sajtótájékoztató végén feltett újságírói kérdésre elhangzott válaszok részét képezték. Ebből következően a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalása alapján a teljes szövegkörnyezet vizsgálva jól érzékelhető, hogy a sajtótájékoztató középpontjában nem a felperes személye állt, hiszen korábban sem a felperesre, sem az általa vezetett minisztériumra vonatkozóan sem hangzott el közlés. Az alperes az egyetemeket érintő uniós pályázatok rendszerével kapcsolatos észrevételeiről, kritikai megjegyzéseiről és pártjának ezekkel kapcsolatos lépéseiről tájékoztatta a sajtót. Ennek során a felperes által sem vitatottan valós projekteket, konzorciumokat említett meg. Miután pedig azok esetében visszaéléseket feltételezett, közölte, hogy pártja büntető feljelentést fog tenni.

Ezt követően az újságíró azon kérdésére, hogy ki hibázott az említett pályázatokat illetően fogalmazta meg az alperes azon álláspontját, hogy nem az egyetemek a hibásak, mert ha kutatni akarnak akkor részt kell venniük a kiírásnak megfelelően ezeken a pályázatokon, amiből az is következik, hogy a felelősök a pályázatot kiíró minisztériumok, az uniós pénzek felhasználásáért felelős államtitkárságok, illetve ha az adott minisztériumban nem veszik észre a hibákat akkor a vezető, a miniszter a fő felelős. Ugyancsak kérdésre hangzik el, hogy ismeretlen tettes ellen tesznek feljelentést, hasonló jellegű ügyekben költségvetési csalás miatt szokott a nyomozás folyni. Megemlítette, hogy az igazi bűn ugyanis a kiírás maga. Határozott kérdésre válaszolta azt, hogy a sajtótájékoztatón felsorolt projektek esetében az ... által meghirdetett pályázatokról volt szó, ahol a felelős államtitkár ..., a főnöke, a miniszter pedig a felperes.

Éppen emiatt a másodfokú bíróság a felperes által kifogásolt minden közlést, így a 4. pontban sérelmezettet is olyan véleményként értékelt, mely közérdeklődésre számot tartó, a közpénzek felhasználást érintő közéleti vita keretén belül hangzott el. Egyetértett a másodfokú bíróság azzal,

hogyan az alperes nem állította, hogy a felperes bűncselekményt követett el és emiatt tesz feljelentést. Magát a pályázati rendszert tartotta bűnösnek, melyért a felelősséget végső soron a rendszert felügyelő szervezet vezetőjének kell vállalnia, amennyiben a közvetlen felelős (pl. az államtitkár) hibáját nem észleli. Ez a következtetés értelmezhető politikai jellegű, vagy büntetőjogi felelősségként is, ez azonban nem változtat azon, hogy az alperes a véleményét fejtette ki e körben. Kifejezetten a felperes miniszteri munkájának kritikájaként értékelhetők a válaszai.

Az Alkotmánybíróság a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban, eredetileg egy büntetőeljárásban felvetődött alkotmányjogi kérdésben lefektetett, a véleménynyilvánítás szabadságának körében kifejtett álláspontját polgári jogi norma felülvizsgálata, illetőleg polgári ügyben hozott egyedi döntés felülvizsgálata során továbbfejlesztette. A nemzetközi joggyakorlat nyomán kidolgozott, ún. bizonyíthatósági teszt körében kifejtette, hogy a tényállítások és véleménynyilvánítások elhatárolása nem merülhet ki a szöveggörnyezetéből kiszakított egyes mondatrészek nyelvtani elemzésében. Annak értelmezése során figyelemmel kell lenni a közlés körülményeire, egyéb kontextusaira is. Éppen ezért az értékítélettel terhelt tényállítások is a véleményekkel azonos módon minősülnek különösen akkor ha azok közlésére közéleti vita során kerül sor {13/2014. (IV. 18.) AB határozat [31]}. Márpedig egy országgyűlési képviselő sajtótájékoztatója, amelynek középpontjában az uniós pénzek elnyerését biztosító pályázati rendszer kritikája áll, feltétlenül ilyennek tekintendő.

A közügyek vitatása során megfogalmazódó értékítéletek pedig fokozott védelmet élveznek, ezek a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartoznak {7/2014.(III. 7.) AB határozat [45]}, ezért az abban érintettek, különösen ha közszereplőnek minősülnek, mint például a felperes, szinte korlátlanul kötelesek azokat elviselni. Természetesen ez a tűrési kötelezettség nem terjed ki a tények meghamisítása útján keletkezett véleményekre. Jelen esetben azonban az alperes következtetéseihez alapjául szolgáló tényeket - az alperes által említett projekteket stb. - a felperes sem kifogásolta.

Arra helyesen hivatkozott a felperes fellebbezésében, hogy valamennyi sérelmezett közlés vonatkoztatható rá is, ilyen módon perbeli legitimációja minden közlés esetében fennáll. Azt azonban alaptalanul sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az értékítéletek jogszerűségével kapcsolatosan (az 1. 3. és 4. pontok esetében) indokait nem fejtette ki. Erre vonatkozó indokait az elsőfokú ítélet ugyanis általánosságban, minden véleményként értékelt közléssel kapcsolatosan rögzítette, amikor arra hivatkozott, hogy a felperes, mint közszereplő azokat tűrni köteles. Külön megismételni ezt minden pontnál nem szükséges.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért köteles az alperes részére a Pp. 239. §-nak utaló szabálya és a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján, az ügyvédi munkadíjból álló perköltséget megfizetni, melynek mértékét a bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

A le nem rótt illeték viseléséről a másodfokú bíróság a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2017. február 1.

dr. Kisbán Tamás s.k.

a tanács elnöke

dr. Kovaliczky Ágota s.k.
előadó bíró

dr. Istenes Attila s.k.
bíró